

مفاهیم جمعیت

تعریف جمعیت :

به مجموع مردمانی گفته می شود که در سرزمینی مشخص زندگی می کنند و یا اینکه به یک قوم ، نژاد یا مکان سیاسی وابسته اند . همچنین به مجموع انسان هایی اطلاق می شود که در یک زمان و در یک مکان با یک آداب و رسوم مشترک زندگی می کنند .

تعریف جمعیت شناسی

جمعیت شناسی عبارتست از مطالعه علمی ، توصیف و تحلیل آماری ساخت و حرکات جمعیت های انسانی و رابط متقابلی که میان پدیده های جمعیتی و عوامل اقتصادی - اجتماعی و زیستی وجود دارد.

سیرتاریخی جمعیت جهان:

بررسی تاریخ جمعیت جهان نشان می دهد که در حدود ۱۰ هزار سال قبل جمعیت جهان بین ۱۰-۵ میلیون نفر بوده است این رقم در سال ۱۹۹۹ از مرز ۶ میلیارد نفر گذشته و پیش بینی می شود تا سال ۲۰۲۵ جمعیت به ۸/۵ میلیارد نفر و تا سال ۲۱۰۰ به ۱۰ میلیارد نفر برسد.

سیرتاریخی جمعیت در ایران

نخستین برآورد در سال ۱۲۵۲ خورشیدی انجام گرفت و شمار جمعیت را نزدیک به ۱۱/۵ میلیون نفر برآورد کرد این رقم در سرشماری سال ۱۳۵۵ به ۳۳/۷ میلیون نفر و در سرشماری سال ۱۳۷۵ به بیش از ۶۰ میلیون و در سرشماری سال ۱۳۸۵ به ۶۷ میلیون افزایش یافت. جمعیت سال ۸۸ طبق اطلاعات دفتر آماری و اطلاعات جمعیتی ۷۲۸۷۴۰۵۰ نفر می باشد

تنظیم خانواده :

تنظیم خانواده در کشور ما از آغاز برنامه با کنترل جمعیت و کاهش رشد جمعیت مترادف شده است . حال آنکه هدف این برنامه براساس مستندات موجود ، توانمندساختن خانواده ها و جامعه به منظور تصمیم گیری آگاهانه و آزادانه برای انتخاب تعداد فرزندان ، فاصله گذاری بین بارداری ها ، انتخاب زمان بارداری ها ،

پیشگیری از بارداری های ناخواسته و به حداقل رساندن بارداری های پرخطر در راستای ارتقای سلامت مادران و کودکان ، خانواده و در نهایت جامعه بوده است.

تنظیم خانواده و فاصله گذاری بین تولد فرزندها با سلامتی رابطه ای دوطرفه دارند، زانی که دارای بچه های زیاد هستند معمولاً زودتر ازدواج کرده و در سنین کم آبستنی های پشت سرهم داشته اند. مرگ و میر و ابتلا به بیماری برای مادران کم سن و سال به مراتب بیشتر از مادرانی است که در سنین بالاتر حامله می شوند. با قبول این واقعیت که حاملگیها و زایمان های پی در پی سلامت مادر و طفل را به خطر می اندازد بعد بزرگ خانواده و فاصله کوتاه بین حاملگیها ، از شیرگرفتن ناگهانی و بی موقع توام با مسائل گوناگون نظیر تشویش و فشارهای روحی مادر، عدم سازش در زندگی به دنبال نگرانی زن از حاملگی مجدد، مشکلات ناشی از زایمان ، کمبودها و نارسائیهای عاطفی دوران کودکی و بالاخره خستگی و فرسودگی والدین از کار و زحمت برای تأمین معاش خانواده ، بزرگترین عوامل در بروز بیماریهای جسمی و روانی بشمار رفته و موجب افزایش مرگ و میر می گردد.

تنظیم خانواده و راههای تأمین سلامت مادران و کودکان

۱- کاهش مرگ و میر مادران و کودکان

روزانه حداقل ۱۶۰۰ زن به علت عوارض بارداری و زایمان در سراسر دنیا جان خود را از دست می دهند . همچنین سالانه بیش از ۵۰ میلیون زن دچار بیماریهای دوران بارداری و عوارض زایمان می شوند که این بیماری ها در ۱۸ میلیون نفر از زنان ، مزمین و ناتوان کننده است . سالانه حدود ۸ میلیون مرگ نوزاد در جهان رخ می دهد که بیشتر به دلیل فقدان مراقبت نوزادی است . تنظیم خانواده با مداخله در چرخه باروری زنان به آنها کمک می کند تا تعداد، فاصله ، زمان بارداری ها و موالید را کنترل کنند و به این ترتیب مرگ و میر مادران به علل ناشی از بارداری و ابتلا به بیماریها را کاهش داده و موجب افزایش سلامت مادر و کودک می شود.

۲- جلوگیری از حاملگی های پرخطر

خطرات برخی از بیماریها و مرگ ومیر ناشی از آنها برای مادران درچهار دسته حاملگی زیر بیش از سایر مادران است.

الف) حاملگی قبل از ۱۸سالگی

ب) حاملگی بعد از ۳۵ سالگی

ج) حاملگی بیش از ۳ بار

د) حاملگیهای با فاصله کمتر از سه سال

بعبارت دیگر این موارد ، حاملگیهای پرخطر تلقی می شوند یک سوم مرگ و میرهایی که درجهان اتفاق می افتد مربوط به حاملگیهای پیاپی ، باروری زنان در سنین کم و بالا می باشد.

۳- کاهش بیماری های ژنتیکی

رابطه بین سن مادر در هنگام حاملگی و بوجود آمدن عیوب کروموزومی مسلم بوده و هرچه سن مادر بیشتر باشد امکان پیدایش کودک عقب افتاده ذهنی مخصوصاً سندرم داون (منگولیسم) بیشتر می باشد. نسبت پیدایش منگولیسم در حاملگی سن ۲۰ سالگی یک به ۱۹۲۵ و در سن ۴۰ سالگی یک به ۱۱۰ است.

۴- جلوگیری از سوء تغذیه در مادران و کودکان با فاصله گذاری مناسب

در حین بارداری و شیردهی ، ذخایر بدن مادر کاهش یافته و باید تغذیه مناسب برای مادر و فرزندش در نظرگرفت. برای این منظور لازم است فاصله بین تولدها مناسب باشد عدم رعایت این مسائل باعث افزایش مرگ و میر مادران و نوزادان بیماریهای گوناگون مثل کم خونی فقر آهن ، پوکی استخوان ، نوزادان کم وزن، دچار سوء تغذیه ، نارس و دارای سایر مشکلات برای مادران دارای زایمانهای مکرر ، با فاصله نزدیک خواهد شد.

۵- فراهم نمودن زمینه مساعد برای تأمین سلامت جسمانی و روانی کل افراد خانواده

زایمانهای مکرر و بدون فاصله از یک طرف سلامت جسمی و روانی مادر و نوزاد را تهدید می کند و از طرفی بخاطر فشار جسمی و روانی ناشی از زندگی در خانواده پرجمعیت نه تنها خود مادر را با آسیبهای جدی جسمی و روانی درگیر می سازد که بدلیل مشغله زیاد ناشی از کارهای خانه و فرزندان و خستگی حاصل از آن، کانون خانوادگی آنها گرم نخواهد بود . از طرف دیگر پدر برای تأمین معاش خانواده پرجمعیت مجبور به کار زیاد و طاقت فرسا خواهد بود که این امر به سلامت جسمی و روانی او آسیب می زند و بدین ترتیب پدر و مادر نخواهند توانست نیازهای جسمی (مسکن و غذای مناسب و ...) و روانی (ابراز مهر و محبت نسبت به همسر و فرزندان) خود و خانواده شان را پاسخ دهند . بنابراین نه تنها لذت شاد زیستن را از دست می دهند که بار طاقت فرسائی از مشکلات گوناگون را به خود، فرزندان و جامعه تحمیل می کنند.

۶- جلوگیری از حاملگیهای ناخواسته و سقطهای غیرقانونی

طبق تعریف حاملگی ناخواسته به حاملگی گفته می شود که از قبل برنامه ریزی نشده باشد. طبق تحقیقات ، توجه و علاقه مادر نسبت به حفظ سلامت بارداری، تغذیه و سلامت فرزندش در این حاملگی ها بسیار کاهش می یابد. مطالعات نشان می دهد از ۵۸۰۰۰۰ مرگ و میر زنان باردار در جهان یک سوم تا یک چهارم آنها به دلیل سقط های ناشی از حاملگی ناخواسته است.

هدف اصلی و اساسی تنظیم خانواده پیشگیری از بارداریهای ناخواسته است.

روش های پیشگیری از بارداری را به دو دسته هورمونی و غیرهورمونی می توان تقسیم نمود.

۱- روشهای هورمونی :

قرص های ترکیبی پیشگیری از بارداری (LD-تری فازیک)

قرص لاینسترونول (مینی پیل)

آمپول های تزریقی سه ماهه

آمپول های تزریقی یک ماهه

۲- روش های غیرهورمونی :

کاندوم

آی یو دی

بستن لوله ها در خانم ها

بستن لوله در آقایان

خدمات تنظیم خانواده به دو شکل آموزش و توزیع وسایل پیشگیری از بارداری است. کلیه خدمات و وسایل پیشگیری از بارداری در مراکز بهداشتی درمانی بصورت رایگان ارائه می گردد.

آموزش به سه دسته آموزش پیش از ازدواج ، آموزش حین ازدواج و آموزش پس از ازدواج تقسیم می شود.

۱-آموزش پیش از ازدواج:

در مقاطع مختلف مدارس، سربازخانه ها ، مراکز آموزش عالی می باشد .

۲- آموزش حین ازدواج :

کلیه زوجین در شرف ازدواج ، می بایست جهت یکسری آموزش ها و راهنمائیهای لازم در کلاس های مشاوره حین ازدواج شرکت نمایند.

۳-آموزش پس از ازدواج :

در کلیه مراکز ارائه خدمت شامل خانه های بهداشت پایگاههای بهداشتی ، مراکز بهداشتی درمانی شهری و روستایی مشاوره و آموزشهای لازم داده می شود.